

16 اردیبهشت در گذر تاریخ

* زادروز ذبیح الله صفا، محقق و مترجم و ادیب نامی معاصر (1290 ش) اشاره:

دکتر ذبیح الله صفا شه میرزادی در تاریخ شانزدهم اردیبهشت ماه سال ۱۲۹۰ هجری شمسی در شه میرزاد سمنان به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در همان جا و بابل پشت سر گذاشت. سپس به تهران آمد و تحصیلات خود را تا درجه دکترای ادبیات ادامه داد و به استادی دانشگاه نائل گردید. دکتر صفا در طول عمر فرهنگی خود سمت‌ها و پست‌های حساسی تصدی کرد و از این راه خدمات فرهنگی و اجتماعی بسیاری به یادگار گذاشت. برخی از آن سمت‌ها از این قرارند: دبیر کل کمیسیون ملی یونسکو در ایران، رئیس دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، عضو هیئت نمایندگی ایران در کنفرانس‌های عمومی سازمان یونسکو، عضو هیئت مدیره شرکت مؤلفان و مترجمان ایران و نیز عضو پیوسته فرهنگستان ایران. وی همچنین از سال ۱۳۱۲ ش، همکاری خویش را با بسیاری از مجلات فرهنگی کشور آغاز کرد که حاصل این همکاری، نگارش ده‌ها مقاله تحقیقی در موضوعات ادبی، تاریخی و فلسفی بوده است. دکتر صفا از جمله استادانی است که تحقیقات سودمندی در زمینه‌های تاریخ و فرهنگ و ادبیات فارسی انجام داده که «تاریخ ادبیات ایران» (در ۵ جلد)، «تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی»، «حماسه‌سرایی در ایران»، «گنج سخن» (در ۳ جلد) و «مذاهب تشیع در ایران» از آن جمله‌اند. این ادیب برجسته، سال ۱۳۵۴ ش در شهر لوبک آلمان ساکن شد و به تحقیق و نگارش خود ادامه داد. دکتر ذبیح‌الله صفا شه میرزادی، سرانجام در نهم اردیبهشت ماه ۱۳۷۸ ش در سن هشتاد و هشت سالگی در لوبک آلمان درگذشت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

* آغاز نخست وزیری «علی امینی» مهره سرسپرده طاغوت (1340 ش) اشاره:

به دنبال استعفای دولت جعفر شریف امامی، با مقدماتی که از قبل تدارک دیده شده بود، شاه فرمان نخست‌وزیری را با اختیارات کامل به نام دکتر علی امینی صادر کرد و او با پشتیبانی و حمایت آمریکا، زمام امور را در دست گرفت. مقدمات نخست‌وزیری علی امینی از بعد از کودتای 1332 فراهم شد. او با سمت وزیر دارایی در کابینه سپهبد زاهدی، رئیس هیئت نمایندگی ایران در مذاکرات نفت بود. از این لحاظ علی امینی نزد خارجی‌ان و به ویژه آمریکاییان، مقام و موقعیت ویژه‌ای پیدا کرد. او بعدها سفیر ایران در آمریکا شد. وی با جلب حمایت دموکرات‌های آمریکا و پس از پیروزی آنان در انتخابات، توانست علی‌رغم میل شاه به نخست‌وزیری دست یابد. در واقع او برگزیده حزب دموکرات آمریکا بود و شرط اصلی قبول این سمت از جانب او مبتنی بر این اصل بود که شاه چون طبق قانون اساسی از مسؤولیت مبرا است و فقط حق سلطنت دارد، بنابراین باید در امور کشور دخالت نکند. امینی سپس از شاه انحلال مجلس شورای ملی و سنا را درخواست نمود و شاه در نوزدهم اردیبهشت به این خواسته او تن داد. دوران نخست وزیری امینی سرانجام پس از چهارده ماه در 27 تیرماه 1341 به پایان رسید.

* رحلت عالم و فقیه بزرگ، آیت‌الله «روح‌الله کمالوند خرم‌آبادی» (1343 ش) اشاره:

آیت‌الله روح‌الله کمالوند خرم‌آبادی در سال 1280 ش (1319 ق) در خانواده‌ای کشاورز در خرم‌آباد به دنیا آمد. وی پس از طی تحصیلات مقدماتی، راهی بروجرد شد و در آن شهر از فقیه بزرگ، آیت‌الله سیدحسین بروجردی کسب فیض نمود. ایشان سپس در اراک به درس آیت‌الله شیخ عبدالکریم حائری حاضر شد و به مدارج بالای علمی رسید. از آن پس و به همراه استاد راهی قم گردید و با حضور آیت‌الله بروجردی در قم، بار دیگر در خدمت آن عالم فرزانه، زانوی ادب زد. از هم بحث‌های آیت‌الله کمالوند می‌توان به حضرت امام در فلسفه و آیت‌الله سید محمدرضا گلپایگانی در فقه اشاره کرد. آیت‌الله کمالوند در سال 1330 ش، در 50 سالگی به خواهش مردم خرم‌آباد و به امر آیت‌الله بروجردی، جهت احیای حوزه علمیه خرم‌آباد و ارشاد و تبلیغ، راهی این شهر گردید و تا پایان عمر خود در آن شهر ساکن شد. آیت‌الله کمالوند در میان مردم خرم‌آباد دارای محبوبیتی خاص بود و از نفوذ سیاسی - اجتماعی یک مرجع بهره می‌برد که این محبوبیت در سایه اخلاق و پرهیزگاری ایشان شکل گرفته بود. وی در کنار تدریس، از مبارزات سیاسی نیز غافل نبود و در مواقع لزوم از قبیل طرح سربازگیری طلاب، رفراندوم شاه و ملت و... به دستگاه جور تذکر می‌داد. سرانجام این عالم وارسته پس از عمری مجاهدت و خدمت در شانزدهم اردیبهشت 1343 ش برابر با 23 ذی‌حجه 1382 ق در 63 سالگی دار فانی را وداع گفت و پس از تشییع با شکوه، در مسجد بالا سر حرم حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد.

* شهادت «مجید شریف واقفی» از اعضای مجاهدین خلق توسط منافقان این گروه (1354 ش) اشاره:

سازمان مجاهدین خلق ایران در سال 1344 ش توسط تعدادی از جوانان، برای مبارزه مسلحانه با رژیم شاه تأسیس شد. اما برخی از

اعضای سست ایمان این سازمان، به تدریج تحت تأثیر افکار مارکسیستی قرار گرفتند و جنگ قدرت برای به دست گرفتن رهبری سازمان مجاهدین خلق آغاز شد. از اواخر سال 1353 و اوایل 1354 ش سازمان منافقین در دیدگاه‌ها و مواضع ایدئولوژیکی خویش تجدید نظر نمود و به این نتیجه رسید که آن چه در گذشته به آن اعتقاد داشتند، نمی‌تواند مبنای یک حکومت قرار گیرد. سازمان تصور می‌کرد که اسلام نمی‌تواند مسائل اقتصادی را حل و فصل کند و در قالب یک حکومت، اداره مملکت و کشور را عهده‌دار شود و ایدئولوژی اسلامی یک تفکر سازنده نیست. این تغییر نگرش نسبت به مسائل گوناگون اسلامی و نیز گرایش به سمت تفکرات مارکسیسم - لنینیسم، باعث واکنش جدی اعضای متدینی گردید که با هدف سرنگونی رژیم طاغوت و روی کار آمدن نظام اسلامی وارد سازمان شده بودند. از جمله این افراد مجید شریف واقفی و مرتضی لباف‌نژاد بودند که پس از این تغییر مواضع سازمان، دچار تصفیه درون گروهی شده و به طرزی فجیع به شهادت رسیدند.

* آیت الله خمینی طی یک مصاحبه با روزنامه لوموند در مورد وقایع ایران اعلام کرد که: ... این شورشها مقدمه انفجار عظیمی است (1357ش)

اشاره:

که نتایجش غیرقابل محاسبه است. هدف از تظاهراتی که پلیس در مقابله - با شرکت افراد مزدور ترتیب داده است و هدف از کشتارهایی که در هر شهر و روستا پیش می‌آید این است که مانع از سرنگون شدن شاه گردد، - کمال مطلوب به ایجاد یک دولت و حکومت اسلامی است. مع ذلک نخستین اشتغال خاطر سرنگون کردن این رژیم خودسر و خودکامه است * آغاز اولین نمایشگاه مطبوعات ایران (1371 ش)

* شاه برای شرکت در کنفرانس سران سه کشور ایران، ترکیه و پاکستان به ازبکستان رفت (1349ش)

* سیل در حومه کبوترآهنگ 180 خانه را ویران کرد (1350ش)

* عبدالعظیم ولیان وزیر سابق تعاون و امور روستاها به سمت استانداری خراسان و نیابت تولیت آستان قدس رضوی منسوب شد (1353ش)

* لایحه تأسیس «مترو» برای تهران و حومه از تصویب نهایی پارلمان گذشت (1354ش)

* سیل در کرمانشاه بیدادگری کرد. جان هفت نفر را گرفت و 151 خانه را به زمین تبدیل نمود (1354ش)

25 جمادی الثانی در گذر تاریخ

* اعلام لغو حکم تحریم تنباکو از جانب «میرزای بزرگ شیرازی» (1309 ق)

اشاره:

پس از درگذشت شیخ مرتضی انصاری، شاگردان و بزرگان روحانیت شیعه، میرزای شیرازی را به عنوان مرجع تقلید شیعیان معرفی نمودند. یکی از بزرگ‌ترین قسمت‌های زندگانی وی، مبارزه با استعمار انگلیس و واگذاری تنباکو است. میرزای شیرازی با ارسال پیام برای ناصرالدین شاه قاجار، وی را از مفساد امتیاز انحصار تنباکو، برحذر نمود. ولی تذکرات ناصحانه‌ی وی تأثیری در شاه نداشت. سرانجام میرزای بزرگ برای نجات اسلام و مسلمانان و حفظ مملکت ایران از شر دشمنان، فتوای تاریخی خود را در تحریم تنباکو به شرح ذیل صادر نمود: «الیوم، استعمال تنباکو و توتون بایّ نحو کان در حکم محاربه با امام زمان (عج) است.» مردم مسلمان پس از اطلاع از این فتوا، مغازه‌های توتون فروشی را بستند و تمام قلیان‌ها را جمع کردند. حکومت وقت با این حکم شرعی به مبارزه برخاست و سرانجام، همگام با نهضت عمومی مردم، ناصرالدین شاه به ناچار تسلیم شد و قرارداد امتیاز تنباکو را لغو کرد.

* رحلت شیخ الققهاء و الْمُجْتَهَدِین، آیت الله العظمی «محمدعلی اراکی» در قم (1415 ق)

اشاره:

آیت‌الله محمد علی اراکی در سال 1312 قمری در «اراک» دیده به جهان گشود. پدرش از علما و اوتاد عصر خویش و مادرش از سلاله‌ی پاک رسول خدا (ص) بود. وی از سن 20 سالگی و همزمان با تأسیس حوزه‌ی علمیه‌ی اراک به مدت 8 سال از محضر آیت‌الله العظمی حائری کسب فیض نمود و سپس با تأسیس حوزه‌ی علمیه‌ی قم از سوی آیت‌الله العظمی حائری، به قم هجرت کرده و از اصحاب خاص او به شمار آمد. آیت‌الله اراکی به مدت 35 سال در حوزه‌ی علمیه‌ی قم به امر تدریس اشتغال داشت و بسیاری از بزرگان حوزه، از محضر درس ایشان مستفیض شدند. وی پس از وفات آیت‌الله خوانساری در حدود 30 سال، نماز جماعت را در مدرسه‌ی فیضیه اقامه نمود و پس از رحلت آیت‌الله گلپایگانی (ره) به مرجعیت عالی‌ه‌ی شیعیان نائل آمد. سرانجام این عالم سترگ و فقیه فرزانه پس از عمری پر بار و پربرت در سن 103 سالگی در تاریخ 8 آذر 1373 ش بدرود حیات گفت و پس از تشییع با شکوه، در مسجد بالاسر حرم حضرت معصومه (س)، دفن شد.

* تصرف بغداد توسط «شاه اسماعیل اول» بدون جنگ و درگیری (914 ق)

6 می در گذر تاریخ

- * تولد «زیگموند فروید» روان‌پزشک و روان‌کاو برجسته اتریشی (1856م)
- * مرگ «فردریش هومبولد» جغرافی‌دان آلمانی و پدر جغرافیای نوین (1859م)
- * تولد «رابیندرانات تاگور» فیلسوف، نویسنده و شاعر بلند آوازه هندی (1861م)
- * درگذشت «هری دیوید ثورو» طبیعی‌دان و فیلسوف معروف امریکایی (1862م)